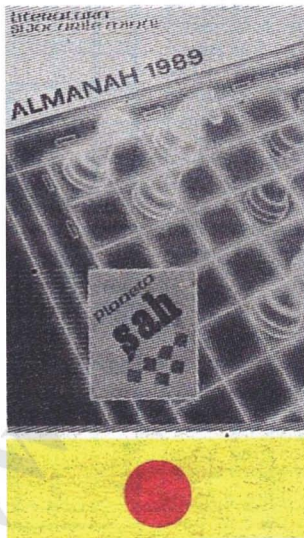

Se pare că a devenit o tradiție ca Uniunea Scriitorilor, fie direct, fie prin diversele publicații dependente de ea, să editeze almanahuri cu un profil mai aparte, care ies din tiparele obișnuite. Ideea centrală a acestora este tematica evident insolită. Și astfel, de-a lungul anilor, după o incursiune în tainele **gastronomiei**, o plimbare prin **pădure** sau în sfera **enigmatelor neelucidate**, iată că recent ni s-a oferit prilejul de a pătrunde în domeniul acestui minunat sport al minții care este jocul de șah. Apărut cu supratitlul „Literatura și jocurile minții”, **Almanahul 1989 Planeta șah** se află la a patra apariție de profil. El demonstrează ca și pe eșichier nepuizabilele posibilități ale șahului.

Desprindem din sumarul Almanahului o serie de materiale care de care mai interesante, cum ar fi bunăoară: „Prestigioase succese românești la prima ediție a campionatelor mondiale de șah pentru copii și juniori”, „Kasparov contra Karpov”, „Cum a ratat Tol-

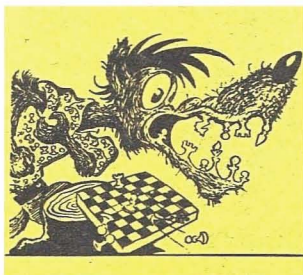
stoi o decorație militară”, „La mutare... motanul (...sau despre pasiunea pentru șah a scriitorului Mihail Bulgakov)”, „Șahul, instrument de disciplinare și modelare a gândirii elevilor”, „Eșichierul și matematica”, „Între șah, paratrăsnet și saloanele diplomatice din Paris”, „Detectivul Philo Vance rezolvă cazul Nebunul negru”, „Aventurile electronice ale șahului”, „A fost descoperit secretul dispariției lui Bobby Fischer?”, cuvinte încrucișate, umor etc.

Pasiunea pentru șah a gazetarului de politică externă U. Văluoreanu, coordonatorul lucrării, se vede împlinită prin realizarea acestui almanah numărînd nu mai puțin de 256 pagini. Recomandăm cu căldură această lucrare utilă tuturor celor care în timpul lor liber se apleacă din cînd în cînd cu răbdare, pe eșichierul cu 64 de pătrate, dar totodată și aceluia care doresc să afle cîte ceva din istoria palpitantă a jocului de șah.

Adrian MITU

Dificila sarcină de-a evolua la masa I a echipei olimpice a Uniunii Sovietice, multiplă campioană olimpică, a revenit, cum era și de așteptat, campionului lumii. Garri Kasparov acumulasă prin strălucitele sale rezultate la jumătatea anului 1988 un coeficient valoric individual Elo de 2760 puncte, adică ceva mai puțin decât cel aparținut inegalabilului Bobby Fischer. Fără să intuiască exact forma sa sportivă, în ajunul olimpiadei de la Salonic, aidoma tuturor jucătorilor sovietici, Kasparov a cerut ca viitoarele rezultate să nu-i fie omologate în calculul Elo, pornind de la premiza unei eventuale scăderi a coeficientului datorită unor adversari cu Elo scăzut. Că a greșit prin solicitarea sa, Kasparov a înțeles de-abia când cele 8,5 puncte realizate din 10 posibile, fără a cunoaște înfrângerea, au fost cotate ca o performanță adecvată unui coeficient Elo de 2877 puncte! Aceasta presupunând o valoare a performanței cu 296 puncte superioară coeficientului Elo mediu al jucătorilor întâlniți: 2581.

Cifrele sînt grăitoare pentru catalogarea matematică a ceea ce a realizat cu mult talent și sudoare sub flamurile olimpiadei genialul mare maestru sovietic. Nu s-a menajă nici o clipă atunci cînd s-a aflat la tabla de joc și a știut să strecoare ultima amenințare atunci cînd adversarul nu mai era pregătit de ripostă. Că a trecut și prin momente dificile, e foarte adevărat, dar a rezolvat întotdeauna favorabil dilemele eșichierului. De la noutatea teoretică, de la informația șahistă mai bine prelucrată, de la inventivitatea sa pînă la calculul riguros matematic, Garri Kasparov și-a depășit adversarii. A evoluat selectiv, în funcție de interesele echipei, fiind secundat de ex-campionul lumii Karpov. A intrat în joc cu negrele în runda a II-a împotriva fostului candidat la titlul mondial, filipinezul E. Torre. Victime, aidoma lui Torre, au căzut pe rînd marii maeștri: Campora (runda a III-a), Gheorghiu (IV), Short (VI), Ljubojevici (VIII), Seirawan

Performanța lui Kasparov

(IX), Gheorghiev (XIII), remize înscriind doar Hjartarson, C. Hansen și Portisch. Singurul care ar fi putut valorifica destul de clar avantajul avut asupra campionului lumii a fost danezul C. Hansen, dar Kasparov a reușit să-și oblige adversarul înspre simplificări, ceea ce i-a dat șansa unui final egal în ciuda dezavantajului material.

Partida cu Short a pornit pe calea ultimelor noutăți teoretice de revitalizare a gambitului damei (variantea schimbului). Să urmărim cursul scurtei înclătări. KASPA-

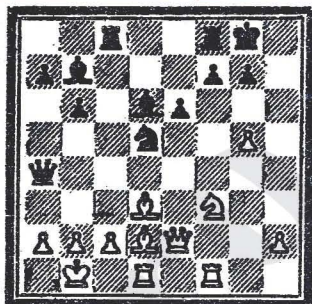
ROV—SHORT: 1.c4 e6 2.Cc3 d5 3.d4 Ne7 4.c:d5 e:d5 5.Nf4 c6 6.Dc2 g6 7.e3 Nf5 8.Dd2 Cf6 9.f3 c5 (Short efectuează mutarea c5 din două bucați, apreciind că simpla dezvoltare a pieselor este prea pasivă. Încercarea de deschidere a centrului, atîta timp cît regele negru nu se află la adăpost, pare o inexactitate gravă, pe care campionul lumii o folosește din plin.) 10.Nh6! c:d4 11.e:d4 a6 12.g4! (Albul nu pierde timpul, folosește agresiv inițiativa în atac.) 12... Ne6 13.Cge2 Cbd7 14.Ng2 Cb6 15.b3 Tc8 16.00 Tc6 (Albul a terminat dezvoltarea, negrul a rămas să sufere cu regele în centru, unde planează diferite amenințări tactice.) 17.h3 (Se pregătește străpungerea tematică f4—f5.) 17... Cfd7 18.Cd1 Tg8 19.Cf2 f5 (Sufocat de ideea că albul a pregătit în cele mai bune condiții nu numai avansarea pionului f, dar și eventuala pătrundere a cailor pe cîmpurile slabe: e5, f4, Short joacă el însuși mutarea f5, slăbind încă o dată fortăreața propriului rege, mizînd pe eventuala capturare a piesei albe, nebuñul din h6, „rătăcit” în atac. Încercați să urmăriți calculul mut al variantelor.) 20.Tae1! (Kasparov nu se teme, dovadă că a calculat mai bine situația pieselor „atîrnate...”) 20... g5 21.g:f5 Nf7 22.Cg4! Nh5 23.Cg3! (În sfîrșit, Short a ajuns la ceea ce a plănuit, capturarea nebuñului de negru după intercalarea mutărilor 23... N:g4 24.f:g4 T:h6, dar abia acum constată că albul atacă decisiv pe coloana deschisă e, problema recuperării materialului sacrificat fiind o simplă formalitate.) Negrul a cedat. Partida are un merit excepțional ca exemplu de luptă sportivă și de dominare psihologică a adversarului. Kasparov nu s-a temut de contrajocul adversarului, i-a „telefonat” parcă ideile, dar nu pînă la capăt. Short și-a clădit planurile la nivelul puterii sale de calcul. Kasparov i-a intuit slăbiciunea, prinzîndu-l în capcană tocmai cînd Short pusesese punct căutărilor.

Maia Ciburdanidze (U.R.S.S.), deținătoare a patru premii „Oscar”, a susținut cel de-al cincilea meci pentru titlul de cea mai bună șahistă a planetei. A trecut un deceniu de la cucerirea supremăției sale mondiale prin victoria asupra Nonei Gaprindașvili la Pițunda (1978), deceniu plin de evenimente importante, când jucătoare din elita șahului sovietic — precum Nana Aleksandria, Elena Amilovskaia, Nana Ioseliani — au încercat în meciurile viu disputate de la Borjomi-Tbilisi (1981), Volgograd (1984), Sofia-Borjomi (1986) și Telavi (1988) să-i smulgă excepționalei jucătoare gruzine cununa cu lauri. În ultima încercare, la Telavi, în fața Nanei Ioseliani, din nou, Maia și-a demonstrat superioritatea talentului său, rămânând pentru alți trei ani campioana lumii. Victoria sa cu scorul de 8,5:7,5 este grăitoare, în ciuda faptului că ea s-a conturat pe ultimii metri...

Favorită pornea, desigur, campioana, dar șanse bune i se atribuiu și Nanei Ioseliani, cunoscută fiind experiența acesteia în meciurile candidatelor și marea sa ambiție de-a învinge pe cea pe care presa mondială o recunoaște drept „fenomenul gruzin”. La fel ca și alte jucătoare de elită din Tbilisi, Nana s-a format la centrul de la Palatul șahului, având drept idol pe marea maestră, Nona Gaprindașvili. Aidoma colegelor sale de generație, precum și jucătoarelor mai în vârstă, Nana a învățat să-și dorească să devină nu campioana țării, ci... campioana lumii. Iată o ambiție supremă, care, prin prisma rezultatelor, se transferă la schimbul de ștafetă al jucătoarelor din R.S.S. Gruzină. Nana a evoluat și anul trecut foarte concludent în turneele candidatelor. Încleștarea din meciul de la Telavi a consumat mult din energia Nanei și rezultatul nu se contura în favoarea sa. Din patru partide două au fost remiză și alte două decise, astfel încât egalitatea s-a menținut. Secundată de marele maestru V. Teșkovski și de maestrul G. Gheorgadze, Nana a avut de înfruntat nu

numai atacul campioanei, dar și al... fotoreporterilor.

În partida a cincea, Ioseliani a trecut pe lângă o victorie. În continuare jocul său n-a mai fost suficient de sigur. Pe măsură ce partidele avansau, campioana lumii își redobândea siguranța, profițând de subrezirea psihologică a adversarei sale. O interesantă partidă a câștigat Maia în a șaptea confruntare, jocul prestat fiind de înaltă factură tehnică. S-a jucat apărarea Caro-Kann. CIBURDANIDZE—IOSELIANI: 1.e4

D:f4 24.Cd4!! (Mutare de mare efect care presupune elucidarea variantelor: 24...D:d4 25.g:f7 T:f7 26.Nh7 R:h7 27.Dh5...) 24...De5 25.g:f7 T:f7 26.Nh7 R:h7 27.T:f7 Ne4 28.Dg4 Ng6 (Evenimentele se precipită în atac.) 29.Tf3 De4 30.D:e4 N:e4 31.Te3 Ng6 32.T:e6 Nc5 33.Cb3 Ne3 34.Cal!! Nf4 35. Tf1 Nh6 36.Te2 Nh5 37.Tg2 Te8 38.Cb3 Nf3 39.Tgf2 Nd5 40.Cc1 Te3 41.Cd3 Nc4 42.Te1. În această poziție partida s-a întrerupt, dar jocul n-a mai fost reluat, șahingera cedind.

Două remize active, obținute pe contre în apărarea siciliană, au oferit campioanei încredere și forță pentru un final excepțional de meci. Prin jocul său, Maia Ciburdanidze a dovedit multă maturitate și stăpânire de sine. Experiența nenumăratelor meciuri eliminatorii și-a spus cuvântul și de această dată, lăsând să se înțeleagă că actuala campioană a lumii n-are o adversară pe potrivă.

Margareta MUREȘAN

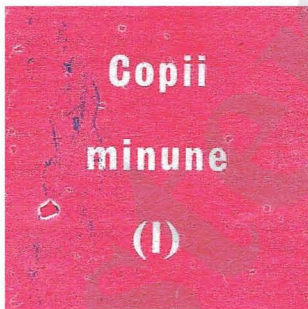
DIN NOU CAMPIONĂ

c6 2.d4 d5 3.Cc3 d:e4 4.C:e4 Cd7 5.Nc4 Cgf6 6. Cg5 e5 7.De2 Cb6 8. Nd3 h6 9. C5f3 c5 10.d:c5 N:c5 11.Nd2 Dc7 12.000 00 13.Ce5 Cbd7 14.f4!? b6 15. Cgf3 Nb7 16.Thf1 Tac8! (Mai bine era 16... Nd6 cu dubia amenințare 17... N:f3, 17...Cc5, având posibilitatea de-a răspunde la 17.C:d7 C:d7 18. Cd4 fie cu 18...a6, fie 18...Cc5. Această idee a avut-o Ioseliani, dar de-abia după 16... Tac8, ceea ce n-a însemnat același lucru.) 17.Rb1 Nd6 18.C:d7 D:d7?! (Totuși trebuia jucat 18...C:d7 19.Cd4 Cc5 20.Cb5 De7.) 19.g4! Da4 20.g5 h:g5 21.f:g5 Cd5 (21... Ce4 ducea la un joc foarte tăios. Vezi diagrama.) 22.g6 Cf4 23.N:f4

Eticheta de „copil minune” i-a fost atribuită celei mai mici și mai talentate dintre cele trei surori ale familiei Polgár, Judith, cu mult înainte ca ea să fi numărat performanțe de răsunet, datorită unei înclinații deosebite pentru „sportul minții”. Deși a pășit doar în al 13-lea an de viață, Judith numără ani mai puțini decât victorii directe asupra unor mari maestri cu experiență. A fost crescută pentru a juca șah, un șah de înaltă factură tehnică. Talentul său de excepție a fost investit și apoi șlefuit cu multă dibăcie. A ajutat-o și șansa de-a avea înlesnirea participărilor în turnee dificile, rezervate bărbaților. A crescut cu o nouă psihologie sportivă, uitând ce e teama, dorind victoria și făcând mereu efortul de-a depăși tiparele strategice cu brillante tactice.

Titlul de campion mondial al copiilor pînă în 12 ani, obținut la C.M. de la Timișoara, a fost o... simplă „cochetărie” cu șahul rezervat băieților, care susține ideea tatălui Judith de-a escalada campionatul mondial amenințînd titlul suprem, fie că el va fi deținut de Karpov, fie de Kasparov. Ambițiile sînt, desigur, pe măsura viselor unui copil ce nu mai are timp să se joace cu păpușile. Totuși ele sînt lesne motivate de talentul afirmat la o vîrstă atît de fragedă. Oamenii de presă șahistă vād în mica jucătoare maghiară pe viitoarea campioană a lumii, pornind de la similitudini cu forța de joc a altor „copii minune” precum Fischer, Kasparov, Short. Se pare că Judith depășește granițele talentului manifestat la 12 ani de oricare alt șahist în istoria șahului. Nu numai fap-

tu că a ajuns să îndeplinească toate condițiile pentru a i se atribui cu ocazia Congresului FIDE de la Salonic titlul de mare maestră internațională și de maestru internațional (pentru confruntările masculine) vorbește despre o carieră sportivă de excepție, dar și calitatea jocului prestat, excelentă demonstrație de maturitate în gândire și genialitate în creație.

A apărut la olimpiada de la Salonic, alături de surorile sale și de I. Mádli pentru a încerca să rupă tradiția victoriilor echipei olimpice a Uniunii Sovietice. A evoluat la masa a II-a și a încheiat competiția cu cel mai bun rezultat individual al olimpiadei: 12,5 puncte din 13 posibile. A jucat original și spontan, rareori dînd impresia efortului intelectual depus. A dovedit dibăcie în calculul de durată, surprinzînd prin profunzimea elucidărilor variantelor complicate. Cînd partida o solicita din plin, chipul devenea grav, de-abia cînd jocul deschidea căi de afirmare a unei idei tactice sau cînd poziția se stabiliza în favoarea sa, chipul își recăpăta mobilitatea de expresie. Singură Ira

Levitina, fostă vice campioană mondială s-a salvat în extremis cu remiză în fața genialei fetețe cu privire cercetătoare și zîmbet ștrengăresc.

Partidele sale, de obicei, nu depășeau cu mult primul control al timpului de gîndire. Totuși, supunem atenției cititorilor noștri o partidă mai lungă, din runda a IX-a, pentru a se putea urmări evoluția gîndirii sale în toate fazele partidei. S-a jucat apărarea siciliană. Erenská — Polgár:
 1.e4 c5 2.Cf3 e6 3.d4 c:d4 4.C:d4 Cc6 5.Cc3 Dc7 6.Ne2 a6 7.00 Cf6 8.Rh1 C:d4 9.D:d4 Nc5 10.Dd3 h5 11.f4 Cg4 12.e5 d6 13.e:d6 D:d6 14.D:d6 N:d6 15.Ce4 Ne7 16.h3 Cf6 17.Nf3 Cd5 18.Nd2 Nd7 19.c4 Cb4 20.†ad1 Na4 21.b3 Nc6 22.f5 e:f5 23.Cc3 000 24.N:c6 b:c6 25.T:f5 f6 26.Te1 The8 27.Te2 g6 28.Tf1 Cc2 29.Ca4 Cd4 30.Tef2 Cf5 31.Nf4 h4 32.Rg1 Nb4 33.c5 Rb7 34.Nd6 Te4 35.T:f5 g:f5 36.T:f5 Te1 37.Rf2 Te6 38.Th5 Ne1 39.Rf3 Td7 40.Th8 Ng3 41.Tg8 a5 42.a3 Th7 43.Tb8 Ta7 44.Td8 Tb7 45.Cb6 Ra6 46.Ta8 Ta7 47.T:a7 Ra7 48.N:g3 h:g3 49.Cc4 Ra6 50.a4 Te1 51.Cd2 Td1 52.Re3 f5 53.Cf3 Tb1 54.Cd4 Tb2 55.Rf3 f4 56.Ce2 Tb3 57.Rf4 Tb4 58.Rg3 Ta4 59.h4 Te4 60.Cc1 Tc4 61.Ce2 a4 și albul a cedat.

În cartea „Nigel Short-the Chess Prodigy”, pe baza calculului forței de joc s-a ajuns la departajarea „copiilor minune”: Fischer, Kasparov, Short, făcîndu-se specificarea vîrstei la care s-a obținut titlul de maestru internațional: Karpov — 18 ani, Short — 16 ani, Kasparov — 15 ani, Fischer — 14 ani. Iar astăzi Judith Polgár a cobbrit recordul la... 12 ani!

Margareta MUREȘAN

Primul contact cu jocul de șah îl datorează mamei sale. N-a fost atras de îndată de dilemele eșichierului. „Noi locuim atunci în India, la Madras, unde m-am născut. Când aveam zece ani, tatăl meu a fost mutat pentru un an în Filipine și întreaga familie l-a urmat. Din acest moment s-a instalat pasiunea mea pentru șah. În fiecare după amiază, timp de o oră, exista aici un program de televiziune pentru șah. Nu mă dezlipeam de post în fiecare zi. Când m-am întors la Madras, anul următor, am început să vizitez frecvent cluburile și turneele. Acordam foarte mult timp șahului, dar totul într-o limită rezonabilă. Răsfoiam revistele și lucrările teoretice mai degrabă decât le studiam. Putem spune că pasiunea mea era aceea a unui amator și nu a unui viitor profesionist.” — mărturisește acum, la 18 ani, Viswanathan Anand, campionul lumii la juniori pentru anul 1987.

A fost „un elev fără profesor”, după cum singur recunoaște, și a știut să profite din plin de talentul său tocmai datorită seriozității și maturității cu care și-a croit viața. S-a lansat în turnee pu-ternice la vârsta de 13 ani. În 1983 a devenit dublu campion al Indiei la cadeți și juniori și s-a clasat al patrulea în campionatul de seniori. Un an mai târziu și-a apărut titlul la cadeți și a devenit campionul de juniori al Asiei. La campionatul mondial rezervat cadeților s-a clasat al treilea. În același an a realizat cele două norme de maestru internațional, prima la turneul londonoz „Lloyd's Bank” — clasat al șaselea — și cea de-a doua la Olimpiada de la Salonic. În anul 1985 i se acordă titlul de maestru internațional, dar performanțele sale nu demonstrează, pe moment, că aceasta l-ar fi stimulat. Deși își apără titlul de campion de juniori al Asiei, în campionatul lumii al juniorilor se situează doar al cincilea. În anul 1986 câștigă pentru prima oară titlul de campion al țării sale la seniori, pe lângă cel al juniorilor. Evoluția sa internațională lasă de do-

rit: al șaptelea clasat în C.M. de juniori la Gausdal și al treilea la turneul internațional de la Calcutta (categoria a VIII-a). După multe fluctuații rezultatele sale sportive cunosc succesul deplin prin câștigarea la Baguio în anul 1987 a titlului de campion al lumii la juniori.

Strălucita performanță i-a adus nu numai titlul suprem, dar și acela de mare maestru internațional. Atitudinea sa față de șah nu s-a schimbat:

Copii minune (II)

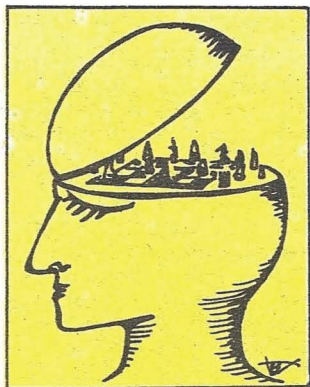
„nu este un lucru foarte serios să abandonez totul pentru a mă consacra numai șahului. Îmi plac foarte mult matematica și economia. Doresc să-mi continui studiile și să păstrez, astfel, două opțiuni privind viața mea profesională viitoare”. Anand rezervă șahului, totuși, o foarte mare parte din timpul său, dacă ne gândim că au fost unii ani în care a participat la zece turnee... Astfel a ajuns să dețină în anul 1988 un coeficient valoric Elo de 2555 puncte! Joacă foarte ușor, într-un tempo rapid, lăsând

impresia unei aparente superficialități. Că nu este așa o dovedesc partidele sale câștigate (fără crize de timp) la jucători de elită. El recunoaște că: „Analizez foarte repede și destul de just. Mai exact, îmi urmez intuiția. Examinez ra-reori o variantă în cele mai mici detalii, dar am încredere în judecata mea intuitivă și în planurile mele. Mi le imaginez acestea pe timpul de gândire al adversarilor mei. Și nu verific nimic de două ori”. Fără ca vorbele sale să poată deveni o „rețetă” a marilor succese, ele conțin explicația lor prin prisma înțelegerii talentului de excepție al celui ce poartă „rangul” de „copii minune”.

Vom urmări împreună una dintre ultimele sale partide, cea jucată la Olimpiada de șah de la Salonic în runda a XIV-a în compania marelui maestru argentinian Daniel Campora. **CAMPORA—ANAND: 1.e4 e5 2.Cf3 Cf6 3.Cc3 Cc6 4.Nb5 Nb4 5.00 00 6.d3 d6 7.Ng5 N:c3 8.b:c3 h6 9.Nh4 Nd7 10. d4 De7 11.Te1 a6 12.Nd3 Rh8 13.d5 Cb8 14.Cd2 g5!?** (Obligat la joc pasiv datorită legăturii pe diagonala h4—d8, Anand se străduie să dinamizeze jocul, chiar cu prețul slăbirii flancului regelui. Campora va încerca să profite de vulnerabilitatea cîmpului f5.) **15.Ng3 b6 16.Cc4 a5 17.Ce3 Ca6** (Negrul a avut timp să stabilizeze poziția pe flancul regelui și acum va trece la activarea pieselor sale.) **18.Df3 Cc5 19.Cf5 N:f5 20.D:f5!?** **Tg8!** **21.Df3 h5 22.h4 Cg4 23.Df5!?** **Ch6!** **24.Df3** (Albul bate pasul pe loc, Campora nu a găsit planul corect. El va deschide jocul, fără a intui că o face în favoarea negrului.) **24...g4 25.De3 Tg6 26.Rh2 Tf8.** (Toate piesele negrului s-au repliat sprijinind atacul la rege.) **27.f4? g:f3 28.g:f3 C:d3 29.c:d3 f5!** **30.De2 Tf8** **31.Tg1 Dg7** (Urmăriți precizia atacului.) **32.Nf2 Tg2 33.Rh1 Dg3!** **34.N:g3 T:e2 35.Nh2 Te3 36.T:g8 R:g8 37.d4 f4 38.d:e5 d:5 39.Tg1 Rh7 40.Tf1 T:c3 41.Tf2 Cf7 42.Rg2 b5 43.R f1 b4** și albul a cedat.

E din Truro și a jucat pentru prima oară în campionatul din Cornwall pe când avea doar opt ani. A surprins prin inteligența raționamentelor sale, prin curaj și mai ales prin ambiție. Nici nu învățase la școală toate minunile lumii sau cele mai importante realizări tehnice ale omenirii, că Michael Adams (n. 1972) voia să știe totul despre șah, să învețe ultimele noutăți teoretice și să câștige titlul de campion al ținutului. Mai întâi a devenit campion al copiilor până în 11 ani, dar la 12 ani s-a impus devenind campion adevărat al Cornwallului, oferindu-i-se ca recunoaștere a valorii sale și prima masă în formația masculină din Cornwall.

Ca urmare a rezultatelor din turnee și din campionat valoarea matematică a forței sale de joc a fost estimată la 2 405 puncte Elo, adică printre primii 3—400 jucători ai lumii. Și aceasta la numai 12 ani, când, știut este că, printr-o evaluare retro a rezultatelor „copiilor minune”, Fischer, Mecking și Short au fost estimați de-abia la vârsta de 14 ani la un coeficient Elo de 2 400 puncte. Dornic de afirmare, Michael dorea să joace tot mai mult, indiferent că era vorba de concurs clasic, de turnee „open” sau de blitz. Astfel, în anul 1983 s-a clasat al treilea în „British men's blitz chess championship”, acceptând jocul rapid la 5 minute fără complexe sau dificultăți. Un an mai târziu, în turneul „open” de la „Lloyd's Bank” din Londra, în nouă runde n-a fost înfrânt decât de maestrul internațional Hebden (2 480) și Greenfeld

Copii minune (III)

(2 485) totalizând 5,5 puncte, adică o jumătate de punct mai puțin decât mult râvnita normă de maestru internațional. La „Chequers Rating Tournament” și-a păstrat mai bine calmul și n-a mai fost învins, clasându-se pe un meritat loc doi și strângând punctele necesare normei: 6,5...

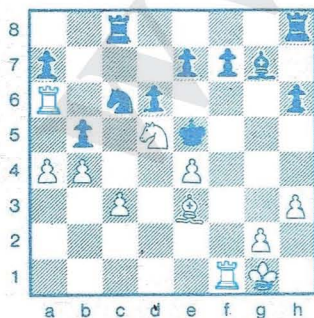
Performanțele sale la 12 ani s-au dovedit superioare celor realizate la aceeași vârstă de Garri Kasparov, ceea ce i-a stîrnit curiozitatea campionului lumii de a-l întâlni pe micul șahist britanic într-o partidă în cadrul simultanului susținut în anul 1985. A fost o întâlnire foarte interesantă. S-a jucat cu ceas de control al timpului. Preocupat de complicațiile ivite și pe celelalte table de joc, Kasparov nu a acordat suficientă atenție adversarului său și Adams a încheiat jocul cu o prețioasă remiză, care i-a sporit faima de jucător de mare performanță. I se pronostica o carieră strălucită, calitățile sale native fiind cu totul extraordinare.

Să urmărim stilul său de joc într-o partidă disputată la Londra în anul 1984. **M. ADAMS—A.J. MUIR:** 1.e4 c5 2.Cf3 Cc6 3.d4 c:d4 4. C:d4 Cf6 5.Cc3 d6 6. Ne3 Cg4!? 7.Ng5!? Db6 8. Nb5 Nd7 9.00 D:d4 10.N:c6 D:d1 11. N:d7 R:d7 12. Ta:d1 h6 13. Nc1 g5 14. h3 Ce5 15. Cd5! Tc8 16.f4 g:f4 17. N:f4 Cg6 18.c3 Re6?!

(Negrul greșește, dar nu foarte grav, nevăzînd continuarea justă: 18... Cf4! 19.T:f4 Re6 20. Tafl f6 21.b3 Tg8, care menține doar un avantaj minimal pentru alb. Cu mutarea din partidă, negrul deschide albului perspectivele menținerii avantajului pe fondul unei inițiative periculoase.) 19.Ne3 b6 20.Td4 Ce5 21. Ta4 Cc6 22. b4 Ng7 23. Ta6 b5 24. a4! Re5? 25.T:c6!! (Vezi diagrama.) T:c6 (Avantajul albului devine decisiv la 25... Re4 26.T:c8 T:c8 26. C:e7.) 26. Nd4 R:e4 27. Ng7 Te8 28.a:b5 T6c8 29. C:e7! Tb8 30. Cc6 Tbc8 31. C:a7 și negrul cedează.

Deși nu i se poate reproșa nimic, Adams fiind foarte serios în pregătire, anul 1986 n-a fost prea fructuos în rezultate, coeficientul său Elo ridicându-se abia la 2 360 puncte. Titlul de maestru internațional i-a revenit în anul 1987, după multă străduință și sudoare săltîndu-se la 2 430 puncte. Chiar dacă n-au lipsit succesele, el n-a mai putut urca acea curbă ascendentă a adevăraților „copii minune”, care au avut saltul valoric calitativ după vârsta de 15 ani. Să fi greșit în apreciere cei care și-au legat speranțele viitorului de numele englezului? Nu, dar englezului îi lipsește geniul lui Fischer și Kasparov. Că a devenit un jucător foarte bun la o vîrstă fragedă o confirmă coeficientul său Elo de 2 460 puncte, prima sa normă de mare maestru și poziția solidă ocupată în ultimul campionat britanic, locul cincii.

Margareta MUREȘAN

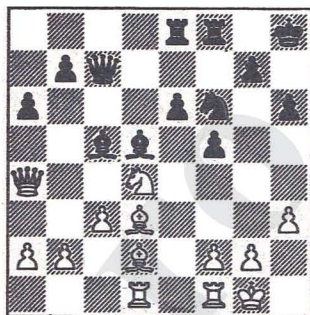

Chiar dacă opinia publică mondială n-a ajuns în mod definitiv la includerea lui Joël Lautier printre excepțiile catalogate drept „copii minune”, francezii revendică acest privilegiu pentru cel care a reușit la Adelaide (Australia) strălucita performanță de a-și adjudeca titlul de campion mondial la juniori, fiind performerul singular al istoriei șahiste franceze. Într-o companie selectă (52 participanți) cu 12 jucători cu un coeficient Elo peste 2450 precum V. Ivanciuk (2625) — component al echipei Olimpice a URSS la Olimpiada de la Salonica —, Ghelfand (2585), Wolff (2500), Piket (2495), Hellers (2490), Zsuzsa Polgár (2490), Akopian (2455) etc., Joël Lautier a totalizat 9 puncte din 13 posibile surclasându-i la egalitate de puncte pe sovieticul Ivanciuk, Serper și Ghelfand datorită coeficientului Bucholtz superior. Reușita sa este cu atât mai neașteptată cu cât evoluind la Timișoara în luna iulie la campionatul mondial al juniorilor mici, J. Lautier nu s-a clasat întâiul...

S-a născut în Canada la 12 aprilie 1973 dintr-un tată francez și o mamă japoneză. Trăiește la Paris. A învățat șahul de la tatăl său, Daniel Lautier (jucător de categoria I) la vârsta de... doi ani. Pasiunea extraordinară a tatălui pentru jocul pe eșichier a transmis-o și fiului, care a manifestat tot mai mare interes pentru competiții. Începând cu anii 1983—1984, când Joël câștigă campionatele Franței rezervate copiilor, se vorbește despre talentul său. Este ajutat în pregătirea teoretică și progresele pe care le înregistrează îi stimulează ambiția. La Buenos Aires în anul 1984 devine vice-campion mondial la categoria pînă în 14 ani, deși avea doar 11 ani... Doi ani mai târziu, la aceeași competiție, de această dată desfășurată la Porto Rico, Joël s-a urcat pe cea mai înaltă treaptă, cucerind minunatul titlu de campion al lumii la categoria 14 ani.

Prima normă de maestru internațional a obținut-o în

campionatul Franței, clasat al treilea în anul 1987, dar calculele următoare au dovedit că nu se îndeplineseră toate condițiile necesare. Ca urmare în Belgia, la Vivy și în campionatul Parisului din 1988, precum și în turneul de mari maștri (categoria a X-a) de la Marsilia, Joël a adunat cele trei norme care i-au adus la 15 ani titlul de maestru internațional. La Adelaide în sălile de joc amenajate special la Colegiul „Seymour”, J. Lautier a jucat foarte bine. El a câștigat opt

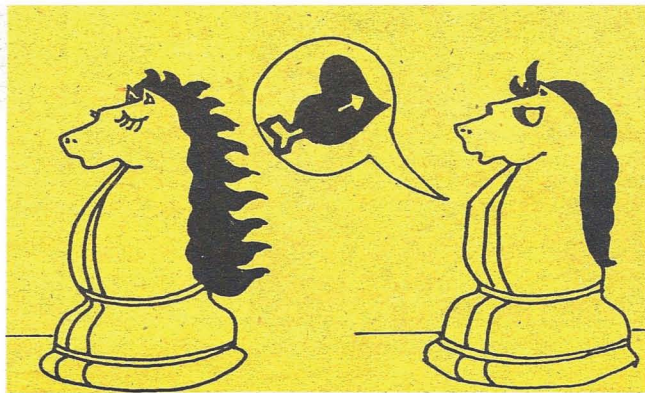
12.De2 (Noutate teoretică.) 12...Nd6! 13.h3 00 14.Nd3 Nd7 15.Ng5 Cd5 16.De4? (Mutarea damei, prin care se amenință mat la h7, s-a dovedit a fi slabă deoarece dă negrului șansa de-a prelua inițiativa. Albul trebuia să joace mai întâi Tfe1 și apoi să atace la mat pe h7 prin Dh5. Era mult mai eficace.) 16...f5! 17.Df3 h6 18.Nd2 Cf6 (Negrul are avantaj minimal.) 19.Dd1 Tae8 20.Db3? (Planul corect era 20.Dc2 Rh8 21.Rh1...) 20...Rh8 21.Tad1? (Cele două greșeli consecutive îl vor costa scump pe Blatny... chiar dacă n-ar mai greși ulterior.) 21...Nc5! 22.Cf3? (Situația critică l-a făcut pe jucătorul cehoslovac să-și piardă capul.) 22...Nc6 23.Cd4 Nd5 24.Da4? (Greșeala decisivă. Vezi diagrama.) 24...b5! 25.Dc2 Db7!! 26.Ne3 N:g2 27.C:e6 T:e6! 28.N:c5 Df3! 29.Tfe1 N:h3 30.Nf1 N:f1 31.T:f1 Ce4 și albul cedează în fața neplăcutei amenințări 32...Tg6.

Margareta MUREȘAN

Copii minune (IV)

partide și a remizat două. Jocul său și maniera de-a lua deciziile cu o rapiditate uimitoare i-au atras asemuirea cu Bobby Fischer la aceeași vîrstă. Tot ca și vedeta șahului american, J. Lautier și-a făcut publice intențiile de a deveni campionul planetei, avînd încredere în cunoștințele sale și în puterea sa de luptă.

O interesantă partidă a câștigat la Adelaide în runda a șaptea în fața cunoscutului jucător cehoslovac Blatny (2490) jucînd cu piesele negre... apărarea franceză. P. BLATNY—J. LAUTIER: 1.e4 e6 2.d4 d5 3.Cd2 c5 4.Cd2 c5 5.Cg1 c:d4 5.e:d5 D:d5 6.Nc4 Dd6 7.00 Cc6 8.Cb3 Cf6 9.Cb:d4 10.C:d4 a6 11.c3 Cf7

...S-au înfruntat din nou în runda a șaptea a ediției a 55-a a campionatului unional, competiție ce alinia cel mai puternic lot de participanți ai ultimului deceniu printre care și toți campionii mondiali ce și-au pierdut „coroana”. Favoriții rămăneau vechii rivali Karpov și Kasparov, aflați deja în plutonul de la cirma clasamentului provizoriu. În noua confruntare Karpov deținea piesele albe, iar Kasparov a renunțat la preferința sa, apărarea Grünfeld, în favoarea apărării Nimzowitsch.

KARPOV-KASPAROV. 1.d4. Cf6 2.c4 e6 3.Cc3 Nb4 4. Dc2 00 5.a3 N:c3 6.D:c3 b6 7.e3 Nb7 8.b3!?(Noutate teoretică. În practică s-a întâlnit planul 8.b4 d6 9.Cf3 Cbd7...) **8...d5!?**(Reacție tipică pentru Kasparov prin căutarea contrajocului prin animarea centrului. Antrenorul campionului lumii, Nikitin, este de părere că la joc bun ducea 8...d6 9.f3 cu ideea dezvoltării pieselor albe astfel Nd3, Ce2.) **9.Cf3 Cbd7 10.Ne2 d:c4 11. b:c4 c5 12.00 Tc8 13.Nb2** (Negrul e egalat.) **c:d4 14.e:d4 b5!?**(O mutare curajoasă preferată în locul celei normale 14...Tc8 care ducea la complicații interesante după 15.Tfd1 Da8 16.Tac1 Tfc8.) **15.c5 a6**(Negrul a avut de ales din cealaltă variantă egalizatoare 15... Cd5 16.Dd2 Nc6! ideea străpunerii flancului de pioni al damei prin a5.) **16.a4 Cd5 17.Dd2 b4!** (Mutare îndoielnică. Să-i fi scăpat oare campionului lumii simpla posibilitate de egalitate 17... Nc6! 18.a:b5 a:b5 sau să fi ales intenționat complicațiile pentru a mai păstra șanse de etalare a superiorității sale în aprecierea pozițiilor surprinzătoare?) **18.a5! Dc7 19. Tfc1 Df4!**(Mutare unică.) **20.Nf1! Tfd8 21.D:f4 C:f4 22.Ta4 Cd5** (Kasparov își consolidează poziția cu o altă mutare unică...) **23.Cd2! Tc7! 24. Taa1 Cb8! 25.Cc4 Nc6!**(În ciuda faptului că poziția este complet egală cei doi „K” refuză evidentul și joacă în continuare.) **26.Cd6** (La 26. Ce5 negrul răspundea cu Nb5!) **26... Ta7 27.f3 Ce7! 28.Tc4(Nici 28.Nd3 Nd5 29. Ta4 Cbc6! nu rupea echili-**

brul.)28... Cd5 29.Tec1 Ce7 30.Tc4, remiză.

Egalitatea din partidă s-a transferat parcă și în cea din clasamentul final al competiției. În ciuda unei departajări a coeficientului Sonneborn favorabilă valoric lui Kasparov, cei doi rivali acumulasera același număr de puncte. Conform regulamentului urma să aibă loc un meci de patru partide pentru stabilirea campionului unional. Nemul-

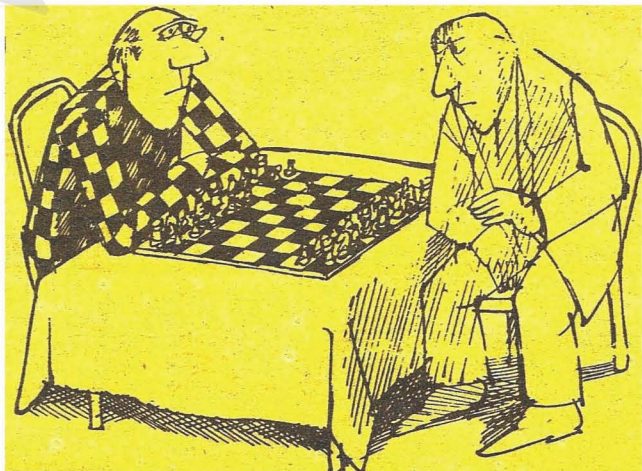
Doi campioni...

țumiți de regulament, care specifică obligația continuării jocului pînă la prima partidă decisă în cazul scorului de 2:2, Karpov și Kasparov au protestat. Dacă în C.M., după mai bine de 100 de partide jucate, distanțarea valorică a oscilat între unul și două puncte, era de așteptat un nou meci „maraton” aidoma celui suspendat de președintele FIDE, care după patru luni și jumătate de partide egale dusese la epuizarea fizică și psihică a celor doi adversari. După cum declara ex-campionul lumii, Karpov, meciul „a devenit plictisitor și pentru mine și pentru Kasparov”. Totuși Federația sovietică a decretat ca meciul să înceapă la 22 august orele 16,30. Karpov urma să aibă

piesele albe, dar arbitrul întinării, M. Botvinnik, n-a mai putut supraviețui întâlnirea: meciul s-a transformat într-o conferință de presă... Cei doi refuzau să se înfrunte din nou.

Cîteva zile mai tîrziu federația a stabilit o nouă dată a meciului: 25 decembrie, dovedindu-se înțelegătoare în fața argumentelor ridicate de cei doi „K” privind calendarul competițional supraîncărcat. Regulamentul a fost ușor modificat: la scor egal din patru partide titlul unional revenind ambilor jucători, iar în cazul în care unul dintre marii meștri refuză să joace, titlul revenind celuilalt jucător, dar dacă ambii adversari refuzau lupta, titlul de campion unional pe anul 1988 urma să nu mai fie oferit. Karpov s-a arătat mai înțelegător, n-a refuzat să joace, dar Kasparov nici n-a stat de vorbă... Ce a urmat? Cui i s-a dat dreptate? Meciul n-a mai avut loc, însă s-au petrecut schimbări importante nu numai în ceea ce privește regulamentul competiției, dar și în sinul federației... Schimbările au adus la președenția federației pe cosmonautul V. Sevastianov, cel care mai deținuse funcția de președinte și între anii 1977—1986 și au stabilit atribuirea titlului de campion unional ambilor jucători: Garri Kasparov și Anatoli Karpov!

Margareta MUREȘAN

A treia confruntare din „Cupa Mondială”, cea de la Reykjavik, a revenit campionului lumii care, consolidându-și poziția de leader al clasamentului provizoriu pentru două participări a totalizat 56,5 puncte față de 54,5 ale rivalului său, Karpov. Noua „formulă” de joc pentru titlul de cel mai bun șahist al planetei promovată de Asociația marilor maestri solicită din plin pe participanți, aceștia fiind obligați să concureze în turnee închise de extra-clasă. Înfrânt accidental doar de compatriotul său, Andrei Sokolov, Garri Kasparov a practicat un joc de precizie și finețe, producând partide de mare importanță teoretică. Puțin a lipsit ca A. Beliavski să-i „sufle” campionului din Baku locul întâi. Desigur, cele 11 puncte înscrise (+6, -1, =10) nu oglindesc distanțarea categorică cu care Kasparov ne-a deprins, deoarece doar ultima rundă (când Garri remizase destul de temător cu Nikolici și Beliavski întrecând măsura riscului admisibil, pierzând de prea mare ambiție de victorie în fața lui Spasski) l-a urcat pe cea mai înaltă treaptă a podiumului, înaintea lui Beliavski (10,5 p). Totuși meritul marelui maestru este incontestabil, a ieșit din nou victorios în prezența a 17 mari maestri de elită, suportând cu încredere schimbările de poziții în clasamentul rundelor, știind să joace nu numai pentru prestigiu dar și pentru cei 20.000 dolari ce reveneau câștigătorului.

Ca în zilele sale de mare glorie, Mihail Tal s-a implicat în lupta pentru locurile frunțașe. Înfrângerea la Beliavski, singura din turneu, l-a postat pe poziția a treia, unde a și încheiat concursul cu 10 p (+4, -1, =12). Jocul său a fost apreciat nu numai de public, dar și de un juriu de specialiști, care i-a acordat primul premiu de frumusețe al turneului pentru partida sa cu L. Portisch spre mirarea multor tehnicieni a căror opinie favoriza duelul dintre Timman și Kasparov. Kasparov a primit doar cel de-al doilea premiu de frumusețe, deși concepușe mai inventiv planul de

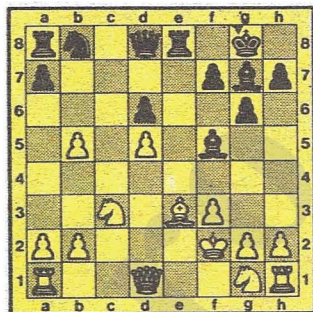
joc și „executase” cu frumusețe și dibăcie regele advers. Vom urmări ambele partide încercând să pătrundem variațiile frumoase, ce, din păcate, au rămas cel mai adesea în culise.

Tal-Portisch 1. e4 e5 2. Cf3 Cc6 3. Nb5 Cf6 4. 00 Ne7 5. Te1 d6 6. d4 e: d4 7. N:c6 b:c6 8.D: d4 00 9. Cc3 Ng4 10. Dd3 N:f3 11.D:f3 Cd7 12.b3 Nf6 13.Na3 Te8 14.Tad1 Te6 15.Ce2 Ne5 16.Dd3!(Tal intenționează să joace pionii centrali f4 și e5. De exemplu 17. f4 Nf6 18. e5 Ne7 19. Cd4 cu amenințarea decisivă a

Premiu de... simpatie

pionului c6.) 16... c5 17. f4 Nf6 18. e5 Nh4 19. Tf1 Ne7 20. Nb2 Nf8 21. Cg3 Db8 22. Ce4 Db6 (Slab area 22... Cb6 23. f5! Te8 24. e:d6 c:d6 25. C:f6 g:f6 26. Dg3 Ng7 27. N:f6!) 23. c4 Ne7 24. Tf3 Td8 25. e:d6 (Portisch avea de ales între 25... N: d6 și 25... c:d6. Ultima variantă dădea atac imparabil prin 26. f5 Th6 27. Cc3 Cf6 28. g4!! C: g4 29. Cd5 Dd7 30. Tg3 Cf6 - 30... Ce5 31. N:e5 d:e5 32. Cf6 N:f6 33. D:d8 N:d8 34. T:d8 mat - 31. De3 și negrul nu poate para dubla amenințare D:h6 sau C:e7.) 25... N:d6 26. Cg5 Tg6 27. Df5 Cf6 28. N:f6 g:f6 29. Ce4 Rg7 30. Tg3 Ne7 31. T:d8 N:d8 32. Td3 Da5 33. Td2 Ne7 34. h4 h5 35. D:h5 f5 36. D: f5 N:h4 37. De5 Nf6 38. C:f6 T:f6 39. Td3 Db6 40. f5 și negrul cedează.

Parcursind partida distinsă cu premiul al doilea vom urmări duelul a doi specialiști ai jocului clasic. S-a recurs la atacul Sämisch. **Timman-Kasparov 1. d4 Cf6 2. c4 g6 3. Cc3 Ng7 4. e4 d6 5. f3 00 6. Ne3 e5 7. d5 c6 8. Nd3 b5! 9. c:b5! c:d5 10. e:d5 e4! (Kasparov sacrifică un pion pentru deblocarea diagonalei al-h8 și a profitat de poziția regelui alb, aflat încă în centru. Analizele ulterioare**

au arătat că singura modalitate de-a ține momentan pionul în plus era 11. N:e4 C:e4 12. C:e4 Te8! 13. Rf2 Nf5 14. Cc3?! care permitea negrului să se remarce printr-un sacrificiu spectaculos, îndelung calculat. Urmăriți ceea ce s-ar fi petrecut plecând de la diagramă: 14... T:e3!! 15. R:e3 Db6 16. Rd2 Nh6 17. Re1 Cd7 18. Cge2 Cc5 19. Ce4 N:e4 20. f:e4 C:e4 21. Db3 Df2 22. Rd1 Te8.) 11. C:e4! C:d5 12.Ng5 Da5 13. Dd2 D:d2 14. N:d2 N:b2 15. Tb1 Ng7 16. Ce2 Cd7 17. C:d6 Cc5 18. Nc2 Ne6 19. Ce4 Tac8 20.00 C:e4 21. N:e4 f5 22. Nd3 Cb6 23. Cc1 Tf8 24. Ng5-Td7 25. Te1 Rf7 26. Ne2 h6 27. Nh4 Cd5 28. Nd1 Ndd! 29. Nf2 (29. Rf1 Ce3 30. Rg1 Cc2 31. Rf1 C:e1 cu mare avantaj pentru negru.) 29... N:f2 30. R:f2 Cc3 31. Nb3 N:b3 32. T:b3 Cd1 33. T:d1 T:d1 34. Cd3 Td2 35. Re3 T:g2 36.Ta3 Te8 37. Rd4 Te7 38. Ce5 Rf6 39. Cc6 Td7 40. Rc4 Tc2 41. Rb4 T:h2 42. Ta6 Rg5 43. a4 h5 44. T:a7 T:a7 45. C:a7 și albul a cedat nevădit unele cale de ieșire din 45... h5 46. b6 Tb2 47. Rc5 h3 48. Cb5 Tc2 49. Rd6 Tc8 50. b7 Tb8 51. Rc7 T:b7 52. R:b7 h2 și pionul h se transformă.

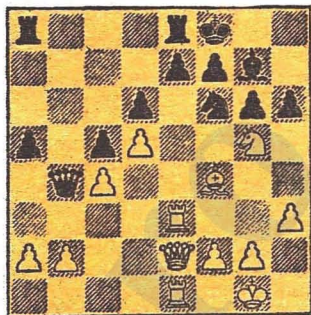
Desigur, cea de-a doua partidă e mai tensionată, mai bogată în elemente estetice decât prima și, totuși, lui M. Tal i s-a atribuit cel mai strălucitor trofeu. N-a fost o incorectitudine aprecierei subiectivă a valorii estetice în defavoarea lui Kasparov, ci un gest de simpatie pentru M. Tal, la care a subscris și Kasparov...

De mai bine de trei decenii numele lui Mihail Tal se alătură celor mai neobișnute performanțe. Ex-campionul lumii în jocul clasic excelează și astăzi în schemele strategice și tactice în noile coordonate ale timpului de gândire. Fie în turneele din „Cupa Mondială” a Asociației marilor maestri, fie în campionatul mondial de blitz (unde a și cucerit titlul suprem), fie în competiții „open” Tal nu se dezmente: a rămas același îndrăgostit de „sportul minții” care a învins șabloanele și mai ales lenea cugetului prin extraordinara sa fantezie. Mai mult ca oricând, astăzi, cuvintele rostite în tinerețe: „dacă mi s-ar fi interzis să joc șah, aș fi devenit primul contrabandist”, primesc un nou context metaforic, Tal acceptând riscul, pericolele nemăsurate și hazardul printr-o lege a creației care îi aparține doar lui însuși. La întrebarea: „cum joacă șah marele maestru Tal?” se mai poate și acum răspunde printr-o formulare devenită legendară, „el sacrifică în stînga și în dreapta și partida se termină cu mat”...

Tal a strălucit întotdeauna prin puterea sa excepțională de calcul al variantelor și prin intuiția cu care s-a ghidat în cele mai complicate poziții, în cele mai tensionate momente psihologice ale marilor dueluri. Se spunea despre Tal că are „puterea de-a hipnotiza adversarii” și mulți mai cred așa, deși cei învinși se simțeau năuci după un duel cu marele maestru sovietic din cauza înfundării pe labirintul de variante în momentele-cheie ale partidei. Când J. Speelman, cel mai în formă jucător englez, avea să-l întâlnească pe Tal la turneul de la Reykjavik se pronostica o remiză jucată în stil clasic după multe planuri strategice încropite pe scheletul celor mai noi formulări teoretice. Dar Speelman a renunțat la „arma” sa favorită: apărarea Caro-Kann...

Coautor al monografiilor deschiderilor și mai ales al apărării Pirc, Speelman s-a gândit să-l încerce pe Tal la acest capitol, evitînd astfel

„terenul adversarului” atît de minat în Caro-Kann încă de pe vremea meciului pentru titlul mondial susținut în compania lui M. Botvinnik. **TAL —SPEELMAN** (Reykjavik, 1988): **1.e4 d6 2.d4 g6 3.Cf3 Ng7 4.Ne2 Cf6 5.Cc3 00 6.00 c5** (Intervertirea de mutări a permis în mod elastic alternarea posibilităților intrării în indiana regelui prin 4.c4, în apărarea siciliană prin 7.Ne3 sau în apărarea Benoni prin alegerea lui Tal.) **7.d5 Ca6** (Este începutul celei mai la modă variante, mult controversată de teoreticieni din cauza încercării celor doi adversari de a se așeza în poziție și de a străpunge lanțul de

ciat mai bine resursele poziției...) **14.Tb1 a5 15.Dd2 Db6 16.Te3** (Cu scop psihologic Tal a propus aici remiză, dar, cum Speelman a refuzat propunerea, marele maestru sovietic a înțeles că englezul își supraevaluează șansele.) **16...Na6 17.N:a6 D:a6 18.Tbe1 Rf8 19.Cg5** (Un cal pe g5 înseamnă întotdeauna un viitor sacrificiu la f7? — se întreba Speelman, constatînd că Tal s-a supărat că nu i s-a acceptat propunerea.) **19...Db7 20.c4 Db4 21.De2 h6** (Englezul n-a mai rezistat tentației de-a goni calul care-i incomoda apărarea. Vezi diagrama.) **22.C:f7!!** (Iată răspunsul la întrebarea anterioară!) **R:f7 23.Tb3! Da4 24. De6** (Izolînd dama neagră, Tal și-a făcut culoar pentru piesele sale.) **24...Rf8 25.Tb7** (Cu amenințarea N:d6.) **25...Dc4 26.N:d6 Cg8 27.Te3 Nf8 28.Tf3 Rg7 29.T:e7! T:e7 30.T:e7 C:e7 31.Df6 Rg8 32.Df7 Rh8 33.De7 Dd5 34.Tf7** și negrul cedează.

Fantezia creației

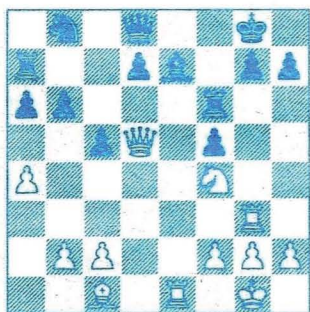
pioni cînd potrivitnicul a terminat mutările strategice. Ideea strategică a variantei n-a fost deocamdată croită pe măsura posibilităților tactice ale apărării...) **8.Te1** (Tal a mai încercat la Moscova în anul 1972 și **8.Nf4 Cc7 9.Cd2 b5!? 10.C:b5 C:c5 11.N:b5 Tb8 12.a4 Ch5 13.Ng5 N:b2 14.Tb1 Ng7 15.Cc4.) 8...Cc7 9.Nf4 b5 10.C:b5 C:e4 11.C:c7 D:c7 12.Nc4 Cf6 13.h3 Te8** (Capturînd pionul e4, negrul și-a atins ideea schimbului unui pion lateral cu unul central, dar, spre deosebire de Benoni clasic, coloana e rămîne semideschisă, punctul e7 devenind slab. De aici în continuare vom avea demonstrația faptului că Tal a apre-

Margareta MUREȘAN

Idei bizare

Se știe că jucătorii englezi au adesea idei bizare în tratarea capitolului **deschideri**, încercând să experimenteze **EXAGERĂRILE TEORETICE** în diferite concursuri fără miză prea mare. Aceasta este, poate, și una dintre explicațiile progresului școlii de șah engleze în ultimul deceniu. Jucătorii care au reușit să îmbine fantezia cu principiile de bază ale dezvoltării în faza de deschideri au stabilit intervenții posibile pentru transferul dintr-o deschidere într-alta, în timp de aceea care au căutat cu orice preț să răstoarne strategia dezvoltării pieselor prin experimente excentrice n-au ajuns la nici un rezultat. Într-un clasament neoficial al

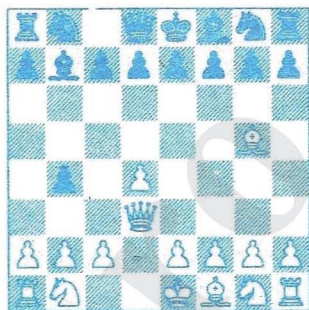

jucătorilor englezi cu idei ciudate primul, probabil, s-ar situa Michael Basman, adept al unui stil spectaculos, ieșit din tiparele clasice.

Să urmărim partida dintre J. Speelman și M. Basman jucată în campionatul Angliei din 1984. **SPEELMAN—BASMAN: 1.e4 e6** (Mutare curajoasă pentru un jucător care refuză deschiderile clasice preferând 1...g5?) **2. Cc3? b6!?** (Iată o ordine de mutări care solicită multă gândire și răbdare: negrul caută să intre în apărarea franceză sau în siciliană?) **3. d4 Nb7 4. Nd3 Cf6 5. Cge2 c5!?** (Cunoscându-și adversarul, Speelman a priceput provocarea la joc neteoretic, Basman preferând hazardul în locul continuării normale 5...d5! care i-ar fi deschis frumoase perspective.) **6. d5!? a6! 7. a4 e:d5! 8.e:d5 C:d5 9. C:d5 N:d5 10. Cf4 Ne6!** (Conducătorul pie-

selor negre a acceptat sacrificiul de pion alegeând calea corectă de apărare. Mizează pe introducerea turnului din a8 în focul luptei prin a7-d7 după eventuala împingere a pionului d7 spre d5.) **11. Ne4! Ta7 12.00 Ne7** (Paradoxal, dar era mai bine 12... g6 cu ideea dezvoltării nebulunii de câmpuri negre pe diagonala a1-h8.) **13. Ta3! 00?!** (Iată o mutare foarte firească ce se va dovedi slabă deoarece presupune prea devreme atacul regelui negru. După un șir întreg de mutări posibile, dar îndoielnice s-a ajuns într-o poziție normală cu avantaj de partea albului.) **14. Tg3 f5 15. Nd5 Tf6?** (Avantajul albului se mărește. Trebuia 15... N: d5 16. D:d5 Tf7, dar lui Basman nu i-a plăcut așezarea pasivă a propriilor piese. **16. Te1 Nd5?!** (Acum e mai rău!) **17. Dd5** (Vezi diagrama nr. 1) **Tf7** (După 17... Rf8 18. Ch5 Tf7 19. T:g7 T:g7 20. Nh6 Nf6 21. Df5 albul câștigă.) **18. Ch5! g6 19. Nh6! Cc6 20. Tcg3** și negrul cedează deoarece la 20... Nf8 21. Te8 g:h5 22. N:f8! sau la 20... Ta8 21. T:e7 C:e7 22. Cf6 Rh8 23. Df7 sau la 20... g:h5 21. Tg3 albul câștigă.

În același an tot în campionatul britanic s-a mai jucat o partidă foarte ciudată, protagoniștii ei fiind **CONQUEST — HODGSON: 1. d4 b5 2. Ng5 Nb7 3. Dd3 b4** (Vezi diagrama nr. 2. Cei doi adversari s-au abătut fiecare în felul său de la norme: dezvoltând ilogic, fără amenințare nebunul la g5 mutând prematur cu dama, și, de cealaltă parte, preferând jocul de flanc prin b7—b5—b4 contrar dezvoltă-

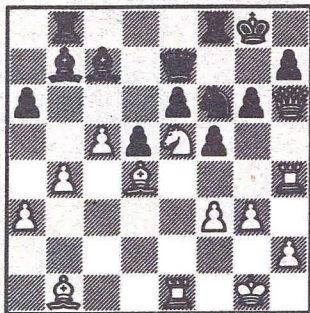

rii centrale a pionilor. La ce se va ajunge? Să urmărim!) **4. Cd2 h6 5. Nh4 c5 6. d:c5 Dc7 7.000** (Poate fi liniștit albul ca și-a pus la adăpost regele? Negrul nu și-a precizat încă dezvoltarea pieselor sale, întirziind cu intenție jocul pe flancul regelui.) **7... D:c5 8. Cg1 Na6 9. Cb3!?** **N:d3** (Schimbul damelor ajută negrul să scape de amenințări imediate și fixează avantajul strategic al albului.) **10. C:c5 Nh7 11. e3 a6** (Se amenința Nb5 cu atac decisiv asupra pionului d7.) **12. Ce5 g5 13. Ng3 Cf6 14. Cc4 d6 15. Cb6 Ta7 16. Nd3??** (Obsedat de ideea dezvoltării și ultimei piese ușoare lui Conquest i-a scăpat o mutare la capătul unui șir de schimburi. Se îndrepta spre un final mai bun dacă mai întâi muta piesa aflată sub atac, dar așa cum a jucat n-a mai avut parte de prea multe mutări...) **16... d:c5 17. N:h7 T:h7 18. N:b8 Tb7** (Cu atac dublu la b8 și b6.) **19. Ca8 Cd7!** (Greșit era 19... T:b8 20. Cc7!) și albul a cedat nemulțumit de continuarea 20. Ng5 e5 21. T:d7 care pierde material în încercarea disperată de-a salva calul arestat la a8.

Margareta MUREȘAN

Dacă ar fi de ales între două partide încheiate cu același rezultat, câștig de cauză ar avea duelul tactic în defavoarea unei execuții tehnice, de mare excitatie. Tactica jocului de șah este mai strălucitoare prin acea scîlpire pe care o poartă răsturnările de situații datorate mult discutatelor combinații. Federația internațională a formulat o nouă comisie printre multiplele care activează în controlarea vieții șahiste mondiale și anume „Șahul și arta”, subnumită din motive de efect... „Comisia Mona Lisa”. Rolul acestei comisii este acela de a evalua performanțele în afara clasamentelor turneeelor prin prisma creației, recurgîndu-se deci la stabilirea elementelor de creație artistică în realizarea combinațiilor pe eșichier. Duelul indirect între diferite tipuri de combinații caracteristice deschiderilor, jocului de mijloc sau finalurilor este cu atât mai interesant cu cât se introduc elemente surpriză aflate în afara tipurilor șablon. Juriul comisiei are mult de lucru în viitoarea atribuire a „premiilor de frumusețe”.

Privind exemplele oferite de istoria șahului, combinațiile abundă în perioada de tinerețe spre maturitatea șahistului. Se spune că numai forma sportivă poate contura combinații de mare profunzime chiar și la jucătorii de elită. Cînd se vorbește despre combinații nu se poate exclude referirea la doi geniali jucători contemporani: Fischer și Tal. În ciuda faptului că Fischer a abandonat jocul competițional, realizările sale tactice de mare excepție rămîn mereu proaspete din cauza bogăției de mijloace folosite. Tal, la fel ca Fischer, a excelat combinativ în epoca dominării campionatului mondial. S-a generalizat ca ieșită din comun puterea sa combinativă, pronosticîndu-se imposibila revenire a lui Tal la gloria combinativă cîștigată atunci. Și? Tal a demonstrat în ultimii doi ani (are acum 53 ani!) că nu există limită de vîrstă în ce privește frumusețea combinațiilor.

Vîrsta combinațiilor

Partida pe care vă rugăm s-o urmăriți s-a jucat în turneele de calificare pentru „Cupa Mondială” (Moscova, mai — 1989), autorii ei putînd-o supune aprecierii „Comisiei Mona Lisa”. S-au întîlnit doi reprezentanți a două generații diferite din șahul iugoslav: S. Gligorici (IGM-2505) și S. Nikolici (IGM-2320), jocul purtînd amprenta indienei damei. G.LIGORICI—NIKOLICI: **1.d4 Cf6 2.c4 e6 3.Cf3 b6 4.Cc3 Nb7 5.e3 Ne7 6.Nd3 d5 7.00 00 8.b3 Cbd7 9.Nb2 c5 10.Tc1** (Datorită jocului (aparent) fără pretenții al albului, maniera de deschidere a fost denumită „Idioten Spiel”). **Ce4 11.De3 a6 12.Tfd1 De8** (Albul evită schimburile de pioni în centru care i-ar aduce un mic avantaj pozițional prin fixarea

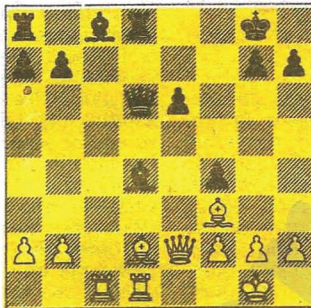
unui pion izolat și preferă să termine dezvoltarea pieselor sale ușoare.) **13.Nb1 Cdf6 14.Ce5! Td8 15.f3!** (Singura posibilitate activă de reactoare a centrului de pioni, bine stăpînit de negru prin controlul cîmpului e4.) **15...c:d4 16.e:d4 C:c3 17.T:c3 Nb4** (Un respiro pentru tentativa de activare a damei negre...) **18.Tcc1 De7 19.c5!** (Gligorici se folosește imediat de posibilitatea izolării nebulunii din b4 într-o zonă fără amenințări. **19...b:c5 20.a3 Na5 21.d:c5** (Avantajul albului este foarte clar: are majoritate de pioni în mișcare pe flancul damei, deține controlul centrului tablei prin poziția armonioasă a pieselor sale și amenință folosirea inițiativei în atac pe ambele flancuri. Soarta negrului nu va fi ușoară...) **21...Nc7 22.b4 Ch5 23.Td4 f5** (Redus la pasivitate, Nikolici încearcă să găsească un contra-joc, chiar cu riscul unor slăbiciuni cronice. Calul din e5 dă mari dureri de cap conducătorului pieselor negre și el nu poate fi înlăturat din poziția sa forte.) **24.Te1 Df6 25.g3 g6?! 26.Th4 De7** (Consolare cu ideea înfringerii! Trebuie încercat cu orice risc schimbul damelor, chiar dacă acesta oferea albului forța perechii de nebuni. Acum e prea târziu! Albul are avantaj decisiv.) **27.Nd4 Tde8 28.Dd2 Cf6 29.Dh6! Tb8?** (Urmăriți diagrama. Toate piesele albului cooperează în atac, permițînd realizarea cîștigului cu motive tactice foarte frumoase.) **30.C:g6! h:g6 31.T:e6!!** (La 31...D:e6 urma 32.D:g6 mat.) **31...Dg7 32.D:g7 R:g7** (Regele negru a intrat pe diagonala periculoasă a1—h8, ceea ce explică ideea tactică a lui Gligorici.) **33.Te7 Tf7 34.Th7!** (Al treilea sacrificiu!) **R:h7 35.T:f7 Rh6 37.N:f6** și negrul a cedat deoarece a pierdut deja doi pioni, are nebulunul din c7 sub atac și nu poate fi mutat, iar albul poate construi o plasă de mat prin h4, Ng5. Maniera în care S. Gligorici a obținut victoria este departe de a ne aminti că marele maestru iugoslav numără mai bine de șazeci de ani!

Margareta MUREȘAN

Stilurile de joc diferă în funcție de temperamentul jucătorului, de instinctul care îl conduce în atac sau în apărare, de posibilitățile de apreciere justă a transformărilor tipurilor de poziții. Cel mai des se întinsec cei care știu să stăpânească inițiativa în atac, recurând la amenințări tactice permanente. Deoarece un dicționar al șahului glăsuiește că cea mai bună apărare este contraatac, puținii sînt aceia care trec în defensivă, sperînd că adversarul nu va avea suficiente posibilități de concretizare a avantajului. Și, totuși, istoria șahului a înregistrat cîteva nume de excelenți jucători defensivi, cel mai strălucit exemplu rămîind Tigran Petrosian, fostul campion al lumii.

Unul din prototipurile jucătorului defensiv a fost Salomon Flohr, excelent strateg și tactician, care pierdea foarte rar în compania jucătorilor ce se situau la conducerea clasamentelor, știind să smulgă remize cu cei tari și să câștige în fața celor slabi. La fel s-a întîmplat și în turneul de la Berna din anul 1932. Participau șase invitați străini și zece jucători elvețieni. Victoria a revenit lui A. Alehin cu 12,5 puncte (+11, —1 = 3), urmat de Euwe și Flohr 11,5. Sultan Khan 11, Bernstein, Bogoljubov 10p... Tactica de tîrîne și-a spus cuvîntul și Flohr s-a situat printre laureații, atîta doar că în fața lui Alehin n-a reușit să se salveze cu o mult visată remiză...

Partida s-a jucat la 22 iulie 1932. Alehin a ales schema „pionului damei” cunoscută sub numele de sistemul Colle. Flohr i-a răspuns cu un plan la modă în acea epocă: **A.ALEHIN—S.FLOHR: 1.d4 d5 2.Cf3 C6 3.e3 e4 4.Nd3 c5 5. c3** (Albul intenționează să construiască un „zid de piatră” pentru ca, apoi, după dezvoltarea figurilor ușoare să stră-

Tactica apărării defensive

punga poziția negrului prin e3—e4. Ordinea aleasă de negru în efectuarea mutărilor a exclus posibilitatea dezvoltării nebulunii de cîmpuri albe în afara lanțului de pioni și Flohr va trebui să rezolve această grea problemă în hațșul luptei combinate. Campionul lumii nu i-a dat posibilitatea de-a folosi întregul potențial de luptă.) **5... Cc6 6.Cbd2 Dc7?** (Egalitatea s-ar fi putut obține conform analizelor lui Koltanowski prin 6... Nd6! 7.00 8.d:c5! N:c5 9.e4 Dc7 10.De2 Nd6 11.Te1 Cg4 12.h3 Cge5 13.C:e5! C:e5 14.e:d5 e:d5 15.Cf3 C:f3 16.D:f3 Ne6 17.Ne3 Ne5 18.N:7 Nh2 19.Rh1 T:a7 20.g3 N:g3 21.f:g3) **7.00 Ne7 8.De2 00 9.e4 d:e4** (Nu intra în calcul 9...c:d4? 10.e5! Cd7 11.c:d4 Cb4 12.Nb5!a6 13.Na4 și negrul stă foarte rău). **10.C:e4 c:d4 11.C:d4 C:d4 12.c:d4** (Negrul a reușit slăbirea pionilor albi,

continuările sale trebuind să fie îndreptate înapre fixarea pionului izolat d4 și apoi atacarea sa. Dar Flohr gîndește deja prea departe, înapre finalul cu pion izolat la care ar putea ajunge prin mai multe schimburi de piese. Aceasta este boala jucătorilor defensivi: tendința de-a scăpa de piesele care nu le convin...) **12... C:e4?** (Trebuia 12...Cd5.) **13.N:e4 f5?** (Negrul și-a creat o slăbiciune cronică la e6, care nu era necesară în planul sau de atac asupra pionului d4 prin Nf6. Corect era să se continue dezvoltarea cu 13... Nd7! 14.Df3 Nc6 sau să combine atacul la d4 prin 13... Td8 cu 14... Nd7, 15... Nc6, 16... Nf6) **14.Nf3!** (Aceasta este diagonala bună, atacul la rege a devenit iluzoriu.) **14... Nf6 15.Td1 Td8 16.Ne3 f4?** (Din nou era momentul ca negrul să dezvolte nebulul de culori albe. Flohr se pripește din dorința de-a captura pionul d4. Cu un pion în plus ar fi avut suficiente garanții că Alehin ar fi acceptat o propunere de remiză...) **17.Tac1!** (Mutarea intermediară) **Dd5 18.Nd2 N:d4** (Vezi diagrama.) **19.Na5!** (Constatăm că flancul damei negre este nedezvoltat și că turnul din d8, aflat sub atac, nu poate fi mutat la e8 sau f8 din cauza amenințării distructive 20.Nc7 Db4 21.Tc4 și se pierde nebulul din d4. Pionul e6 împiedică dezvoltarea nebulunii din c8. Alehin va conduce spre victorie această poziție avantajoasă fără a lăsa nici o speranță adversarului sau.) **19... Td7 20.T:d4! D:d4 21.D:e6 T:f7** (Singura mutare! La 21... Rf8? 22.Te1 g6 23.De8 Rg7 24.N:c3 decizia era scurtă.) **22.T:c8 T:c8 23.D:c8 Tf8 24.D:b7 Te8 25.h3 Dc5 26.Nc3 2e7 27.Nd5 Rh8 28.D:e7 și negrul cedează în fața unui final pierdut.**

Se cunosc preabine rezultatele din cel de-al cincilea turneu al „Cupei Mondiale”, desfășurat la Rotterdam, care a demarat în runda a I-a cu următoarele perechi: Sax-Van der Wiel, Salov-Iusupov, Nunn-Ehlvest, Ljubojevici-Short, Vaganian-Karpov, Nogueiras-Hübner, Seirawan-Portisch, Timman-Sokolov, Hjartarson fiind liber. Conform tragerii la sorți, liderul clasamentului „Cupei Mondiale”, Gari Kasparov, n-a luat startul. După trei runde doar Karpov și Iusupov cumulasera 2, 5 puncte, iar Salov 2 puncte, fiind singurii trei jucători care ieșiseră cu plus din confruntări, în timp ce ceilalți — acuzind oboseala după proaspăt încheiatul turneu din „Cupa Mondială” — au tranșat repede scurte egalități. Efect al oboselii, incredibil s-a învins prin gafă copilărească Short în fața lui Nogueiras într-o „catalană”, avind impresia că pe timpul e8 stă un turn și nu un nebun... **Nogueiras-Short** 1.d4 e6 2.c4 Nb4 3.Nd2 a5 4.g3 d5 5.Cf3 Cc6 6.a3 N:d2 7.Cb:d2 Df6 8.e3 Cge7 9.Ng2 0010.00 a4 11.Dc2 Nd7 12.Tfe1 Cf5 13.Dc3 Tfd8 14.Tac1 Tac8 15.h4 g6 16.Cg5 Ne8 17.Tcd1 Dg7 18.Cgf3 h5 19.Tc1 b6 20.c5 e:d5 21.Tc2 Cc:d4?? și negrul a cedat imediat.

Cînd se desfășurasera deja 8 runde, ex-campionul lumii, Anatoli Karpov, se instalase la conducerea clasamentului în ciuda faptului că susținuse (conform condițiilor de derulare a rundelor) doar șase partide. Îi înfrinsese clar pe Timman (runda a IV-a), Seirawan (runda a III-a), Portisch (runda a VI-a), îl secundau englezul Nunn cu 4,5 puncte din 7 posibile și sovieticului Vaganian tot cu 4,5 puncte dar din 8 posibile. Olandezul Timman era al cincilea în clasament cu 4 puncte din 7 partide jucate. Fiind liber două runde la rînd, Karpov și-a tras sufletul și, în continuare, prin remizele la Short și Ehlvest a arătat că... sprintase peste măsura. Odihnit din nou, l-a învins cu piesele albe pe Iusupov, a remizat cu Van der Wiel și s-a

concentrat asupra unei realizări de excepție în confruntarea cu Hjartarson. Se contura tot mai clar șansa de concurs a unui rival la distanță: Timman — reînscut parcă în fața de concurs, revitalizat de suporterii săi înfocați.

O remiză neconcludentă în fața lui Sax în runda a XIV-a a fost semnalul de alarmă pentru Karpov. Se instalase un fond de oboseală vrăjmasă

Decepția lui Karpov

rutinei și exactității în calcul, obișnuitele coordonate ale jocului marelui maestru sovietic. O încheiere nefericită a avut parte confruntarea din runda a XV-a cu Salov. S-a jucat indiana damei. Cu piesele albe, Karpov a jucat o variantă la modă în care a inclus o mutare „misterioasă”: 20.a3, după care sovieticul n-a mai obținut avantaj. Simțind pericolele poziției, Karpov a încercat tacit să propună remiză prin repetare de mutări, dar Salov a refuzat a

treia „fotografie” a poziției. Supraapreciindu-și șansele, după primul control al timpului, Karpov a comis o inexactitate clară la mutarea a 45-a, urmată de o gafă la mutarea a 47-a. În 52 mutări Salov a înscris o victorie mai mult sau mai puțin meritată. Echilibrul lui Karpov a fost zdruncinat. Tot cu piesele albe Karpov a pierdut în runda următoare la Ljubojevici. S-a jucat apărarea slavă. **Karpov-Ljubojevici** 1.d4 d5 2.c4 c6 3.Cf3 Cf6 4.Cc3 d:c4 5.a4 Ca6 6.e3 Ne6 7.a5 Nd5 8.Cd2 g6 9.e4 Ne6 10.C:c4 Ng7 11.Ce5 Tc8 12.Da4 00 13.Ne2 Cd7 14.Cd3 Cc7 15.Ne3 f5 16.e5 Nf7 17.Td1 De8 18.h4 h6 19.Nf3 Rh7 20.Cf4 Tb8 21.Dc2 Rg8 22.g4 e6 23.Tg1 Rh8 24.Dd2 Td8 25.De2 De7 26.g:f5 g:f5 27. Nh5 Tg8 28.Ng6 Cf8 29.Dh5 Td7 30.Td3 De8 31.Nd2?! C:g6 32.C:g6 Rh7 33.Tdg3 T:d4 34.De2 N:g6 35.T:g6 D:g6 36.T:g6 R:g6 37.Ne3 T:h4 38.f4 Te8 39.Df3 Cd5 40.N:a7 T:f4 41.Dd3 N:e5 42.Ce2 Te4 43.Rf2 Tg8 44.Dc2 Rh7 45.Rf3 Th4 46.Ng1 Th3 47.Rf2 Nh2 48.Dc5 Ng1 49.C:g1 Th2 50. Rf3 e5 și Karpov s-a recunoscut învins în fața amenințării e5—e4 cu mat.

În apărarea spaniolă (pe care o stăpînește aproape de perfecțiune), l-a întîmpinat pe Nunn în runda următoare și ultima a turneului. Deși n-a avut probleme din deschidere, Karpov n-a jucat exact finalul. Cu răbdare și... multe mutări tensionate, englezul a condus un avantaj minimal spre victorie datorită unui pion mai avansat, ajuns la transformare. Karpov n-a mai fost cel care cu patru runde în urmă conducea în clasament. Merita victoria în turneu și ar fi obținut-o dacă n-ar fi consumat prea multă energie în primele runde. Maniera în care a cedat supremația în clasament olandezului Timman ne face să ne întrebăm dacă Anatoli Karpov va fi din nou adversarul lui Kasparov în viitorul meci pentru titlul suprem programat pentru anul 1990 sau forțele sale sînt diminuate?

Premiul „Torero” este oferit de către organizatorii Festivalului internațional de la Biel cu concursul celor mai buni arbitri-judecători în fiecare rundă. În ziua de 25 iulie 1989 trofeul a fost atribuit câștigătorului din confruntarea **Gallagher-Bücker**: 1.e4 c6 2.d4 d5 3.Cd2 d:e4 4.C:e4 Cd7 5.Cg5 Cd6 (Teoreticienii au mult de furcă în apărarea Caro-Kann, datorită noii ordini de mutări instituită de marii maestri sovietici și englezi, prin promovarea jocului tactic pornind de la 5.Cg5.) 6.Nc4 Ch6 7.c3 g6 8.C1f3 Ng7 9.00 10.h3 Cf5 11.Ce5 Cd5 12.Cgf3 Dc7 13.Nb3 b5 14.a4 b:a4 15.T:a4 Cb6 16.Ta1 c5 17. Nf4 Cd6 18.c4 c:d4 19.c5 D:c5 20.Tc1 Db5 21.C:d4 De8 22.Cec6 N:d4 (Urmăriți diagrama nr. 1. Albul a sacrificat în atac un pion. Ar putea acum continua liniștit, perechea de nebuni după 23.D:d4 oferindu-i bogate contrașanse tactice în recuperarea materialului sacrificat. Dar Gallagher preferă să aleagă o cale mult mai complicată, știut fiind că în turneele „open” se impune jocul la ciștișt în maniere foarte tăioase. A urmat o presiune strategică pe coloanele c și e, dominate de turnurile albe, care s-a soldat cu un avantaj material preșos. Să urmărim ceea ce s-a întâmplat.) 23.N:d6! Nf6 24.Te1 e6 25.N:f8 D:f8 26.Ce5 Tb8 27.Tc7 Tb7 28.Dc2 Dd8 29.Tc5 N:e5 30.Tc:e5 Td7 31.Td1 Nb7 32.T:d7 D:c7 33.h4 Dd4 34.Dc7 D:b2 35.N:e6 f:e6 36.T:e6 Cd7 37.Te7 Cf8, 1:0. A doua zi, tot în turneul „open”, atenția publicului a fost reținută

Premii de frumusețe

de indiana regelui etalată de partida **Pekarek-Tischer**: 1.d4 Cf6 2.Cf3 g6 3.c4 Ng7 4.Cc3 d6 5.e4 00 6.Ne2 e5 7.00 Cc6 8.d5 Ce7 9.Nd2 Cd7 10.Tc1 f5 11.Cg5 Cf6 12.c5 h6 13.c:d6 c:d6 14.Ce6 N:e6 15.d:e6 f:e4 16.Db3 (Poziția este foarte complicată. Negrul n-a mai reușit să ajungă la atacul clasic pe flancul regelui, albul operând schimburi importante și aducând focul luptei pe flancul damei.) 16...Db6 17.Cb5! (Se amenință 18.Ne3 cu eventuala capturare a pionului a7.) 17...Tfc8 18.Ne3 Dd8 19.T:c8 T:c8 20.C:a7 Ta8 21.Td1 Db8 22.Cb5 d5 (Singura posibilitate de animare a contrajocului la atacul de flanc este mobilizarea centrului. Dar atenția conducătorului pieselor albe se îndreaptă asupra resurselor poziției oferite de pionul e6, fără a neglija însă centrul de pionii negri d5, e5, e4.) 23.Nc5! Cf5 24.e7 Rh7 (Vezi diagrama nr. 2.) 25.T:d5! (Sacrificiul de calitate este foarte logic, calcul concret oferind soluția de anihilare a amenințării: d5—d4—d3.) 25...C:d5 26.D:d5 e3! (Excelent. Vigilența celui atacat nu doarme.) 27.g4 e:f2 28.Rf1

C:e7 (La 29.Cd6 și apoi e7—e8 negrul este obligat să cedeze material.) 29.N:e7 e4 30.Cd6 Da7 31.D:e4 Da5 32.D:g6! (Iată și ultima poantă în atac!) 32...Rh8 33.b4 Dd5 34.Cf7 Rg8 35.C:h6 Rh8 36.Rh8 38.Dd6! Dh1 39.R:f2 T:a2 40.Nf6! T:e2 41.R:e2 D:h2 (Negrul caută un eventual șah etern...) 42.Re3 Dg1 43.Re4 și negrul s-a recunoscut învins...

„Premiul „Torero” a revenit în runda a patra întâlnirii spectaculoase dintre **Wahls-Pigusov**: 1.e4 c5 2.Cf3 Cc6 3.d4 c:d4 4.C:d4 g6 5.c4 (Varianta Maroczy din apărarea siciliană.) Ng7 6.Ne3 Cf6 7.Cc3 00 8.Ne2 b6 10.C:c6! (O mutare mai puțin bine cotată de teorie...) d:c6?! (Răspuns indoielnic. Negrul își închide de bunăvoie diagonală h1—a8. Era de apreciat 10...N:c6!?) 11.e5 Cd7 12.f4 Dc7 13.Dc2 Tfe8 (Vezi diagrama nr. 3.) 14.h4! (Intenția de atac asupra flancului regelui se va contura imediat foarte clar.) 14...Cf8 15.h5 f6? (Gafă! Trebuia 15...Tad8!) 16.h:g6 h:g6 17.c5! (Se amenință 18.Db3 cu dublu atac la b6 și cu posibilitatea de a pătrunde pe linia a șaptea după e6.) b5 18.Db3 e6 19.e:f6 N:f6 20.Ce4 Dg7 21.f5! (Negrul nu mai are șanse de apărare, albul conduce foarte exact atacul, stăpânind puncte-„cheie” în lagărul advers. Victoria rămâne doar o chestiune de câteva mutări.) 21...Ted8 22.f:e6 Ne7 23.Cd6 Nc8 24.Ng4! De5 25.Cf7 De4 26.Ch6 și albul ciștiștigă.

Margareta MUREȘAN

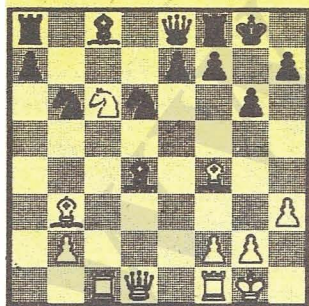

Diagrama nr. 1

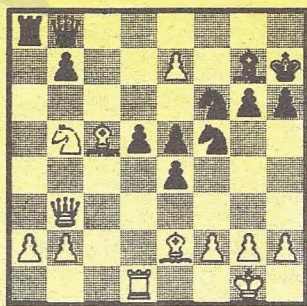

Diagrama nr. 2

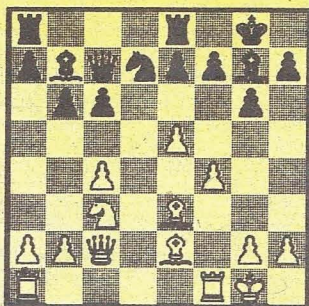

Diagrama nr. 3

Vicetampioana mondială Nana loseliani a luat parte în vara acestui an la Campionatul internațional al Elveției desfășurat în cadrul renumitului Festival internațional de la Biel. Concurând singura printre bărbați, marea maestra din Tbilisi (R.S.S. Gruzina) nu s-a lăsat intimidată de cartile de vizita ale adversarilor. Chiar din prima rundă, a trecut la atac în ciuda faptului că deținea piesele negre și ca... avea în față un mare maestru. S-a jucat o varianta la moda din gambitul damei. **NEMET-IOSELIANI:** 1.d4 d5 2.Cf3 Cf6 3.c4 e6 4.Cc3 Ne7 5.c:d5 e:d5 6.Ng5 c6 7.e3 (Continuarea clasică. În partida dintre Karpov și Iusupov, jucată la Rotterdam în cadrul „Cupei Mondiale”, ex-campionul lumii a preferat 7.Dc2 Ca6 8.e3 Cb4 9.Dd1 Nf5 10.Tc1 a5 11.Ne2 00 12.00 Cd7 13.N:e7 D:e7 14.Db3, obținând un avantaj minimal.) 7...Nf5 8.Nd3 N:d3 9.D:d3 Cbd7 10.00 00 11. Tab1 (Albul pregătește atacul minorității, singura replică a negrului rămânând atacul la rege.) 11...Ce4 12.Nf4?! (Vezi diagrama nr. 1. Marele maestru iugoslav a fugit de varianta teoretică egalizatoare ce urma după schimbul nebunilor de negru prin 12.N:e7, încercând să-și încurce simpatica adversara. Fără șoavaia, Nana loseliani accepta imediat provocarea la luptă deschisă, concepând rapid un plan ingenios de atac la rege.) 12...g5! (Deși pare curios, numai așa negrul poate păstra inițiativa în atac!) 13.Ng3 f5 14.Ce5? (Iata o

gafa copilărească. Probabil că albul ar fi trebuit prin 14.Ce2 să încerce să țină piept amenințărilor de capturare a unei piese. De exemplu 14...h5? 15.Ce5 f4 16.e:f4 h4 17.f3 cu avantaj pentru alb sau 14...Nf6 15.Ne5! C:e5 16.Ce5 Ne5 17.d:e5 f4!? 18.b4 f3 19.g:f3 T:f3 20.Gg3 C:g3 21.h:g3, De7 cu mic avantaj pentru negru, iar la 20.Cd4 urma spectaculos 20...g4!

Inițiativă pe flancul regelui

21.C:f3 g:f3 22.Rh1 Dg5! cu avantaj decisiv pentru negru.) 14...f4 (Albul va pierde o piesă...) 15.e:f4 (Nu era mai bine nici 15.C:e4 din cauza splendeidei contre 15...C:e5!) 15...g:f4 16.N:f4 T:f4 17.C:e4 C:e5! (Aceasta mutare i-a scapat din calcul marelui maestru!) și albul a cedat.

Evoluind excelent marea maestra sovietică a urcat pe podium în finalul competiției. N-a fost învinsă decât o singură dată, e drept, de cel mai slab cotelat competitor sub aspectul coeficientului Elo, de maestrul FIDE Hansjuerg Kaenel (Elveția)—2365. În celelalte dueluri, „Regina” Festivalului de la Biel, cum a fost supranumită, s-a impus prin cunoștințe, iscusința și, mai ales, talent. A înscris patru victorii la Ivan Nemet (Iugoslavia), Roland Ekstrom (Suedia), Mișo Cebalo (Iugoslavia) și Dieter Keller (Elveția), remizând cu Daniel Campora (Argentina), Beat Züger (Elveția), Josef Klingner (Austria), Werner Hug (Elveția), Daniel Summermatter (Elveția) și Lucas Brunner (Elveția). Puțini au fost aceia care au acceptat un duel de durată cu stralucita șahista gruzină. Câștigătorul turneului, marele maestru internațional argentinian Campora s-a mulțumit cu o remiză de salon în nouă mutări... Marele maestru iugoslav

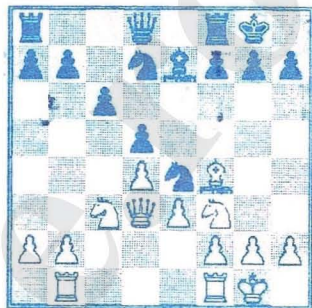

Diagrama nr. 1

M. Cebalo (antrenorul reprezentativei elvețiene); mai ambițios din fire, a condus lupta pe tașul sicilian și la întrerupere s-a aflat în poziția din diagrama nr. 2. La reluarea jocului a urmat 62.Rd3 Td1 63. e2 64.a8D Tc1 65.Rd3 e1D 66.Df8 Rg6 67.Ta6 Rg5 și, în același timp, negrul a cedat.

Clasamentul final al turneului a fost următorul: 1. Campora 8,5 p.2. Klingner 8,5 p (Sonneborn inferior), 3—4. loseliani, Cebalo 7,5p, 5—6. Zuger, Brunner 6,5 p.7. Hug 6p, 8—9. Nemet, Summermatter 4,5 p, 10—11. Kaenel, Ekstrom 4p.12. Keller 0,5 p. Titlul de campion al Elveției a revenit tânărului maestru internațional Beat Züger (2435) din Zurich.

Margareta MUREȘAN

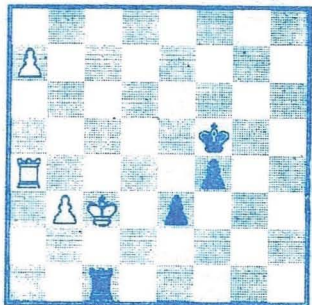

Diagrama nr. 2

